

Úvodník Výběru rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva pro justiční praxi č. 1/2025

VÝBĚR ROZHODNUTÍ EVROPSKÉHO SOUDU PRO LIDSKÁ PRÁVA PRO JUSTIČNÍ PRAXI Č. 1/2025

ÚVODNÍK

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

dosud jsme vaši pozornost soustředili na překlady vybraných rozhodnutí Soudu doprovázené autorským komentářem. S cílem zvýšit povědomí o širším spektru relevantní judikatury a upozornit na rozhodnutí, která by mohla být podnětná pro váš odborný zájem, jsme se nyní s dalším ročníkem *Výběru rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva pro justiční praxi* rozhodli do úvodu zařadit novou sekci doplňující náš dosavadní přístup k poskytování informací o vývoji v oblasti ochrany lidských práv.

V úvodu *Výběru* tak nyní naleznete stručné shrnutí dalších rozhodnutí štrasburského Soudu za příslušné období, která sice nebyla vybrána k jejich plnému zpracování, avšak podle našeho názoru stojí za pozornost. Rádi vám touto cestou budeme rovněž přinášet přehled rozhodnutí dalších vrcholných vnitrostátních soudů, jakož i jiné aktuální zajímavosti z oblasti ochrany práv a svobod. Věříme, že tato změna přispěje k ještě komplexnějšímu přehledu právní praxe a rozšíří přehled našich čtenářů v této oblasti.

V tomto čísle bychom vaši pozornost rádi zaměřili na rozsudek ze dne 7. 5. 2024, **A. K. proti Rusku**, č. 49014/16, v němž se Soud zabýval problematikou diskriminace v zaměstnání na základě sexuální orientace. Učitelka státní školy na svých sociálních sítích sdílela fotografie, na nichž líbala jiné ženy a ukazovala zdvižený prostředníček, načež byla vyzvána k rezignaci z důvodu propagace „netradiční sexuální orientace“ a znevažování postavení učitele. Poté, co odmítla této výzvě vyhovět, byla propuštěna s odůvodněním, že se dopustila nemorálního jednání neslučitelného s dalším výkonem pedagogické činnosti.

Soud v rámci svého posouzení konstatoval, že ve vztahu ke stěžovatelce došlo k rozdílnému zacházení na základě její sexuální orientace. Připomněl přitom, že sexuální orientace je aspektem chráněným právem na respektování soukromého života a že rozdíly v zacházení vyplývající z důvodu sexuální orientace vyžadují zvlášť přesvědčivé a závažné důvody, zatímco rozdíly založené pouze na úvahách o sexuální orientaci jsou podle Úmluvy nepřijatelné. V dané věci přitom byla dle Soudu stěžovatelka propuštěna zjevně na základě projevů zachycujících její sexuální orientaci, přičemž vzhledem k míře jejich nevhodnosti představovalo propuštění příliš přísnou sankci. Bylo proto konstatováno porušení práva na respektování soukromého života ve smyslu čl. 8 Úmluvy a zákazu diskriminace podle čl. 14 ve spojení s čl. 8 Úmluvy.

Soud neměl doposud mnoho příležitostí vyjádřit se k problematice diskriminace v zaměstnání na základě sexuální orientace. Tento rozsudek tak lze vnímat jako významný přínos k důslednější a jednotnější ochraně práv zaměstnanců před tímto diskriminačním důvodem. Vyslovené závěry mohou pro české soudy nepochybně sloužit jako referenční rámec pro případy týkající se zásahu do práv zaměstnanců v souvislosti s jejich sexuální orientací.

Téhož dne vynesl Soud rozsudek ve věci **Biba proti Albánii**, č. 24228/18, jehož podstatou bylo posouzení odpovědnosti školského zařízení za úraz žáka, který vedl k výraznému snížení jeho zrakové schopnosti. Stěžovatel se vůči škole před vnitrostátními soudy neúspěšně domáhal odškodnění z důvodu zanedbání péče o žáka i opožděné zajištění jeho lékařského ošetření. Stěžovatel před vnitrostátními soudy neuspěl, když ty byly názoru, že škola v tomto případě odpovědnost za zranění syna stěžovatele nenesla, neboť to bylo způsobeno jiným žákem, tedy třetí osobou. Podle nich se měl stěžovatel domáhat náhrady buďto vůči rodičům žáka, který zranění syna stěžovatele způsobil, nebo vůči pojišťovně školy, u které byli žáci pojištěni. Před Soudem stěžovatel namítal mimo jiné porušení práva na respektování soukromého života ve smyslu čl. 8 Úmluvy.

Soud konstatoval, že škola měla povinnost chránit zdraví a blaho žáků a že vnitrostátní orgány neposkytly synovi stěžovatele dostatečnou ochranu. Zdůraznil, že státy mají pozitivní závazek přijmout taková pravidla a opatření, aby školy zajistily bezpečnost dětí během vyučování, včetně přestávek. Ačkoliv nelze očekávat, že budou pedagogičtí pracovníci zajišťovat neustálý dohled nad každým žákem, je škola odpovědná za kázeň ve škole během celého vyučování. V tomto případě škola mimo jiné po incidentu opomněla zajistit neodkladné ošetření a informovat o situaci stěžovatele. Pokud se jednalo o nepřijetí možnosti žalovat školu ze strany vnitrostátních soudů, Soud nebyl přesvědčen, že by za těchto okolností občanskoprávní řízení poskytovalo náležitou ochranu před útokem na tělesnou integritu syna stěžovatele. Zejména s ohledem na uvedené závěry Soud konstatoval porušení čl. 8 Úmluvy.

Tento rozsudek – kde senát shledal porušení čl. 8 Úmluvy v poměru čtyř ku třem – může být přínosný pro školská zařízení, která mají v prvé řadě pozitivní závazek zajistit bezpečnost a ochranu zdraví žáků. Pokud však k nehodě i přesto dojde, je následně třeba poskytnout žákovi adekvátní zdravotní pomoc a o situaci informovat rodiče či zákonného zástupce.

Otázka práva na svobodu projevu, tentokrát v kontextu jeho vyvážení s právem na ochranu obchodního tajemství, byla rovněž předmětem posouzení v rozsudku ze dne 20. 6. 2024, **Boronyák proti Maďarsku**, č. 4110/20. Stěžovatel, herec v televizním seriálu financovaném maďarskou státní společností, poskytl investigativnímu portálu informace o svém honoráři, čímž měl porušit smluvní doložku mlčenlivosti. Produkční společnost na něj uvalila smluvní pokutu ve výši cca 25 000 EUR, kterou maďarské soudy potvrdily. Stěžovatel se následně obrátil na Soud se stížností, že uložená pokuta představovala nepřiměřený zásah jeho do práva na svobodu projevu zaručeného čl. 10 Úmluvy.

Soud ve svém posouzení konstatoval, že veřejný zájem na informacích o výdajích státního rozpočtu je sice důležitý, avšak povinnost mlčenlivosti nelze obejít, pokud nesměřuje k odhalení nezákonného jednání. V okolnostech této věci přitom bylo důležité, že maďarské právo nabízelo jiné mechanismy pro zajištění přístupu k informacím, které již byly využity. Soud proto shledal, že vnitrostátní soudy dosáhly spravedlivé rovnováhy mezi právy jednotlivce a ochranou obchodních zájmů.

Toto rozhodnutí zdůrazňuje, že smluvní závazky mlčenlivosti nelze snadno překročit s poukazem na veřejný zájem, pokud se nejedná o odhalení nezákonného jednání. V českém kontextu tak Soud potvrzuje princip přiměřenosti – porušení smlouvy je možné sankcionovat, pokud omezení svobody projevu sleduje oprávněné obchodní zájmy. Tento princip je zvláště důležitý při posuzování, zda sankce odpovídají okolnostem a závažnosti porušení.

(Zpracovalo oddělení analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu)